

Szkody w środowisku

2013-11-29

Od 30 kwietnia 2007 r. obowiązuje ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie. Ustawa określa zasady odpowiedzialności za zapobieganie szkodom w środowisku i naprawę szkód w środowisku. Sprawy uregulowane tym aktem prawnym prowadzone są przez Wydział Zapobiegania i Naprawy Szkód w Środowisku oraz Informacji o Środowisku oraz Zarządzania Środowiskiem, który zajmuje się:

- prowadzeniem postępowań związanych z zapobieganiem szkodom w środowisku i ich naprawą;
- udostępnianiem informacji o środowisku i jego ochronie oraz informacji publicznej;
- prowadzeniem postępowań związanych z gospodarką odpadami na terenach zamkniętych;
- wydawaniem opinii w zakresie spełniania wymagań prawnych dotyczących ochrony środowiska przez organizację ubiegającą się o wpis do krajowego rejestru systemu ekzarządzania i audytu (EMAS).

Wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub fakt zaistnienia szkody **może zgłosić każdy**, jednak tylko organizacje ekologiczne mogą uczestniczyć w dalszym postępowaniu na prawach strony.

Zgłoszenie powinno zawierać:

- imię i nazwisko osoby zgłaszającej lub nazwa instytucji zgłaszającej, adres, siedzibę;
- opis szkody w środowisku, tj. jaki element obejmuje, rozmiar szkody, miejsce, data wystąpienia szkody;
- w miarę możliwości dokumentację potwierdzającą wystąpienie bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku lub szkody w środowisku oraz wskazanie podmiotu korzystającego ze środowiska odpowiedzialnego za wystąpienie szkody w środowisku.

Nie każde zdarzenie to szkoda

Przepisy ustawy nie zawsze mogą być stosowane, nawet w sytuacji gdy szkoda została stwierdzona a sprawca zidentyfikowany. Stanie się tak między innymi jeśli od emisji lub zdarzenia, które spowodowały szkodę w środowisku upłynęło więcej niż 30 lat. Kiedy bezpośrednie zagrożenie lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez katastrofę naturalną, konflikt zbrojny lub działalność, której głównym celem jest obrona narodowa, bezpieczeństwo międzynarodowe lub której wyłącznym celem jest ochrona przed klęską żywiołową. Podobnie rzecz będzie się miała w przypadku szkody wyrażonej w gatunkach chronionych lub chronionych siedliskach przyrodniczych w związku z realizacją przedsięwzięć. Jeżeli uprzednio zidentyfikowano negatywny wpływ inwestycji wówczas naprawa szkody odbywa się w ramach kompensacji przyrodniczej.

Zdarzają się również przypadki, w których należy zastosować inne instrumenty prawne, pozwalające ograniczyć negatywny wpływ na środowisko:

- w przypadku składowanie odpadów w miejscach do tego nieprzeznaczonych - stosuje się wówczas przepisy ustawy o odpadach, której nowelizacja poszerzyła [kompetencje regionalnej dyrekcji](#);
- jeżeli mamy do czynienia z działaniami mogące znacząco negatywnie oddziaływać na cele ochrony obszaru Natura 2000 lub obszar znajdujący się na liście proponowanych obszarów mających znaczenie dla Wspólnoty – wtedy zgodnie z art. 37 ustawy o ochronie przyrody – decyzją nakazującą natychmiastowe wstrzymanie i podjęcie w wyznaczonym terminie niezbędnych czynności w celu przywrócenia poprzedniego stanu danego obszaru, jego części lub chronionych na nim gatunków podejmie regionalny dyrektor ochrony środowiska.

Postępowanie w przypadku wystąpienia bezpośredniego zagrożenia szkodą w środowisku oraz szkody w środowisku.

Jak zapobiegać:

W celu uniknięcia wystąpienia szkody w środowisku lub w celu zmniejszenia szkody, należy podjąć działania zapobiegawcze, takie jak:

- skontrolowanie, powstrzymanie, ograniczenie lub wyeliminowanie zanieczyszczeń lub innych szkodliwych czynników (np. zaprzestanie emisji zanieczyszczeń do wód lub do ziemi, zaprzestanie działań mogących prowadzić do niszczenia siedlisk)
- odpowiednie przygotowanie realizacji inwestycji, w wyniku której może wystąpić szkoda w środowisku np.:

- wykonać inwentaryzację przyrodniczą terenu inwestycji;

- wystąpić do rdoś z wnioskiem o udostępnienie informacji na temat istniejących form ochrony przyrody;

- wykonać ekspertyzę ornitologiczną w przypadku termomodernizacji budynków;

- wystąpić do rdoś z wnioskiem o wydanie zgody na odstępstwa od zakazów dotyczących m.in. niszczenia siedlisk.

Jeżeli pomimo działań zapobiegawczych nie wyeliminowano zagrożenia lub szkoda nastąpiła, istnieje obowiązek zgłoszenia tego faktu regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska i wojewódzkiemu inspektorowi ochrony środowiska.

Jak naprawiać?

W przypadku wystąpienia szkody w środowisku, gdy działania zapobiegawcze okazały się nieskuteczne, podmiot korzystający ze środowiska powinien podjąć działania naprawcze, mające na celu przywrócenie środowiska do stanu początkowego. To znaczy naprawić lub zastąpić w równoważny sposób elementy przyrodnicze lub ich funkcje, które uległy szkodzie, przeprowadzić działania prowadzące do usunięcia zagrożenia dla zdrowia ludzi oraz przywracające równowagę przyrodniczą i walorów krajobrazowych, w szczególności:

- oczyszczanie gleby i wody;
- przywracanie naturalnego ukształtowanie terenu;
- zalesianie, zadrzewianie lub tworzenie skupień roślinności;
- reintrodukcja i odbudowa populacji zniszczonych gatunków;
- inne działania kompensacyjne, np. montaż budek lęgowych dla ptaków.

Podjęcie działań naprawczych **wymaga uzgodnienia ich warunków z właściwą regionalną dyrekcją ochrony środowiska**. Uzgodnienie to obejmuje:

- stan do jakiego ma zostać przywrócone środowisko;
- zakres i sposób przeprowadzenia działań naprawczych;
- termin rozpoczęcia i zakończenia zaplanowanych działań.

Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska nie podejmie działań zapobiegawczych i naprawczych rdoś, w drodze decyzji, nakłada na niego obowiązek przeprowadzenia tych działań. W przypadku, kiedy zagrożenie szkodą lub szkoda zostały spowodowane przez więcej niż jeden podmiot korzystający ze środowiska, odpowiedzialność tych podmiotów jest solidarna. Jeżeli zostały spowodowane za zgodą lub wiedzą władającego ziemią, jest on obowiązany do podjęcia działań zapobiegawczych i naprawczych wspólnie z podmiotem korzystającym ze środowiska.

Koszty prowadzenia działań zapobiegawczych lub naprawczych ponosi podmiot korzystający ze środowiska, chyba że wykaże, że zagrożenie szkodą w środowisku lub szkoda w środowisku zostały spowodowane przez:

- inny wskazany podmiot,
- powstała na skutek podporządkowania się nakazowi wydanemu przez organ administracji publicznej.

W takich przypadkach podmiot korzystający ze środowiska, który podjął działania zapobiegawcze lub naprawcze, może wystąpić z roszczeniem o zwrot poniesionych na ten cel kosztów odpowiednio od sprawcy lub organu administracji. Do takiego roszczenia zastosowanie mają przepisy Kodeksu cywilnego.

Kiedy działania naprawcze lub zapobiegawcze są prowadzone przez regionalną dyrekcję ochrony środowiska?

Jeśli:

- nie można zidentyfikować podmiotu korzystającego ze środowiska lub nie można wszcząć wobec niego postępowania egzekucyjnego lub egzekucja okazała się bezskuteczna;
- konieczne jest natychmiastowe podjęcie działań, z uwagi na zagrożenia życia lub zdrowia ludzi lub możliwość zaistnienia nieodwracalnych szkód w środowisku,

wtedy działania zapobiegawcze lub naprawcze podejmuje właściwy rdoś.

[Gospodarka odpadami](#)